

СИЛАБУС

до навчальної дисципліни

«МЕТОДИКА ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ»

підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань 01 Освіта / Педагогіка
спеціальності 015 Професійна освіта (Охорона праці)
за освітньою програмою Професійна освіта (Охорона праці, технічна творчість)

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу	Методика трудового навчання
Мова викладання	українська
Викладачі	Панчук Олег Петрович
Профайл викладачів	https://mvf.kpnu.edu.ua/
E-mail	panchuk.op@kpnu.edu.ua
Сторінка курсу в MOODL	https://moodle.kpnu.edu.ua/course/view.php?id=4448
Консультації	

2. Анотація до курсу

Вивчення нормативної навчальної дисципліни «Методика трудового навчання» здійснюється відповідно до освітньо-професійної програми «Професійна освіта (Охорона праці, технічна творчість)» підготовки бакалаврів за спеціальністю 015 Професійна освіта (Охорона праці). Дисципліна відноситься до циклу нормативних дисциплін, компонент дисциплін професійної підготовки.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Методика трудового навчання» є розкриття змісту основних положень Державного стандарту освітньої галузі «Технологія» та нової структури трудової підготовки у загальноосвітніх навчальних закладах; оволодіння майбутніми вчителями трудового навчання теоретичними і методичними знаннями та вміннями проведення уроків трудового навчання відповідно до нових тенденцій реформування освітньої галузі «Технологія» з використанням активних, інтерактивних методик, інформаційних засобів навчання; показ шляхів забезпечення освітньої, розвиваючої і виховної функції трудової підготовки школярів; здійснення зв'язків трудової підготовки учнів з основами наук, інтеграція знань учнів про техніку, технологію і виробництво; визначення змісту роботи вчителя по організації, плануванню і матеріальному забезпеченню трудового, профільного й професійного навчання та продуктивної праці школярів; підготовка і розробка необхідної документації для вчителя трудового навчання.

Програма навчальної дисципліни містить два змістових модулі.

3. Мета та цілі курсу

Мета вивчення навчальної дисципліни «Методика трудового навчання» є фахова підготовка майбутніх учителів трудового навчання та технологій оперувати дидактично обґрунтованою системою знань, умінь і навичок щодо організації та проведення уроків (занять) з трудового навчання та технологій у закладах загальної

середньої освіти; розвиток уміння поєднувати навчання і виховання учнів у процесі занять і позакласної роботи; розкриття дидактичного взаємозв'язку трудового навчання та технологій з іншими навчальними предметами (насамперед з предметами з основ наук) та спеціальними дисциплінами, що вивчаються у вищому навчальному закладі.

Основні підходи до вивчення дисципліни

Вивчення дисципліни ґрунтується на партнерській співпраці викладачів і студентів, особистісно орієнтованому підході до освіти, принципі систематичності та послідовності в освіті, аналітико-синтетичній професійно спрямованій діяльності студента.

4. Формат курсу

Комбіноване навчання (очний курс з елементами дистанційного навчання).

5. Очікувані результати навчання з дисципліни

Програмні компетентності навчання:

СК 07 Здатність до швидкого опанування нових видів техніки, інноваційних технологій та передових методів організації творчої діяльності використання знань;

СК 08 Здатність до організації технічної та художньо-творчої діяльності для оволодіння знаннями з формотворення, колористики й орнаментики, художнього малюнка, пластичного мистецтва, технологіями художньої обробки матеріалів;

СК 09 Здатність застосовувати сучасні педагогічні методики й освітні технології для забезпечення якості освітнього процесу з трудового навчання в закладах освіти;

СК 10 Здатність ефективно планувати та організовувати різні форми позакласної роботи;

ПРН 03 Володіти психолого-педагогічним інструментарієм організації освітнього процесу, уміти проектувати і реалізувати творчі проекти.

ПРН 04 Доносити зрозуміло та недвозначно професійні знання, обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу державною мовою.

ПРН 09 Уміння проектувати власну педагогічну систему у професійній діяльності, застосовувати інноваційні технології та передові методи організації творчої діяльності.

ПРН 15 Володіння досвідом проведення занять з фахових дисциплін в закладах.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- місце та роль трудової підготовки у здійсненні загальноосвітніх завдань школи;
- чітко уявляти характер і зміст роботи вчителя щодо організації, планування і матеріального забезпечення трудового навчання учнів у закладах загальної середньої освіти (на уроках, позакласних заняттях);
- вікові психофізіологічні особливості учнів;
- дидактичні принципи трудового навчання;
- методи навчання і форми проведення уроків;
- форми перевірки знань, умінь і навичок учнів;
- особливості методики проведення занять за окремими темами програми;
- технологію обробки конструкційних матеріалів;
- технологію приготування кулінарних страв;
- технологію вирощування рослин та догляду за ними;
- технологію електротехнічних робіт;

- особливості здорового способу життя та краси;
- технологію догляду за житлом;
- специфіку декоративно-прикладного мистецтва;
- машинознавство;
- технологію підготовки і проведення презентації та захисту навчальних творчих проєктів;

вміти:

- впливати на розвиток особистості учня;
- готуватися до теоретичних і практичних занять;
- правильно будувати і проводити заняття;
- організовувати і проводити позакласну роботу учнів, гурткові та факультативні заняття;
- здійснювати індивідуальний та диференційований підхід у процесі навчання;
- досягати триєдиної мети уроку: навчальної, виховної, розвивальної;
- формувати активну життєву позицію учнів;
- формувати в учнів практичні вміння і навички з обробки матеріалів;
- удосконалювати свою педагогічну і професійну майстерність;
- здійснювати профорієнтаційну роботу у процесі навчання та позашкільних заходах.

6. Обсяг і ознаки курсу

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік навчання	4	
Семестр вивчення	7	
Кількість кредитів ЄКТС	5	
Загальний обсяг годин	150	
Кількість годин навчальних занять	60	
Лекційні заняття	16	
Практичні заняття	20	
Семінарські заняття	-	
Лабораторні заняття	24	
Самостійна та індивідуальна робота	90	
Форма підсумкового контролю	Екзамен	

7. Пререквізити курсу

Навчальна програма дисципліни передбачає вивчення 10 тем, з яких 10 висвітлюються в процесі лекційних занять і 10 тем на практичних заняттях. Організація навчання передбачає цілеспрямовану самостійну роботу студентів, виконання практичних завдань аналітичного, узагальнюючого характеру.

8. Політики курсу

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1 Методика проведення уроків з трудового навчання та технологій.

Тема 1. Предмет і завдання навчальної дисципліни «Теорія і методика трудового навчання»

Предмет та завдання курсу «Теорія і методика трудового навчання», його зв'язок з іншими навчальними предметами. Завдання та зміст шкільного предмету «Трудове навчання», «Технології». Принципи побудови та зміст програмного матеріалу. Освітнє та виховне значення предмету. Політехнічний підхід до навчання.

Тема 2. Психофізіологічні основи трудового навчання. Умови праці школярів на уроках трудового навчання.

Формування трудових умінь і навичок учнів. Вплив вікових особливостей учнів на формування трудових умінь і навичок з обробки конструкційних матеріалів для опанування технологій за навчальною програмою з трудового навчання (за вибором). Умови праці школярів на уроках з трудового навчання. Аналіз програм з трудового навчання та технологій.

Тема 3. Принципи і методи трудового навчання. Перевірка й оцінка знань, умінь і навичок учнів.

Принцип науковості. Виховний характер навчання. Принцип розвивального навчання. Принцип зв'язку теорії з практикою. Систематичність і послідовність в трудовому навчанні. Доступність і посиленість навчання. Реалізація принципу свідомості й активності учнів у процесі виконання трудових завдань. Наочність у навчанні. Міцність оволодіння знаннями, уміннями і навичками. Політехнічний принцип у трудовому навчанні. Методи трудового навчання. Перевірка й оцінка знань, умінь і навичок учнів.

Тема 4. Організація та оснащення навчального процесу трудового навчання.

Навчальні майстерні у школі. Загальні вимоги до навчальних майстерень. Сучасні вимоги до планування та розміщення устаткування у навчальних майстернях. Робоче місце вчителя, його оснащення та організація. Види навчального устаткування для обробки конструкційних матеріалів та його розташування в інтер'єрі.

Тема 5. Форми організації роботи у навчальній майстерні з трудового навчання.

Засоби навчання. Роль наочних посібників у навчанні обробці конструкційних матеріалів, їх класифікація та характеристика. Комплексне використання ТЗН та нових інформаційних технологій на уроках трудового навчання.

Тема 6. Особливості підготовки, планування та проведення уроків різних типів.

Тематичний план, його форма та логіка складання. Системний аналіз навчального матеріалу з метою відбору понять, визначень та прийомів роботи учнів для їх формування. Критеріальний підхід до вибору методів формування орієнтовної основи діяльності у процесі трудової підготовки. Прийоми педагогічної майстерності під час викладання нового матеріалу.

Застосування словесних та наочних методів навчання при вивченні нового матеріалу. Методика демонстрації наочних засобів навчання під час викладення нового матеріалу. Методика виконання зарисовок на дошці під час викладення нового матеріалу.

Способи активізації пізнавальної діяльності під час викладання нового матеріалу. Основні положення теорії проблемного навчання. Поняття евристичної бесіди, демонстраційного експерименту.

Змістовий модуль 2. Особливості організації проектно-технологічної діяльності учнів на уроках трудового навчання.

Тема 7. Загальні поняття проектно-технологічної діяльності учнів.

Поняття про проект, навчальне, творче та виробниче проектування. Етапи та стадії навчального творчого проектування. Процес формування задуму та його практичного втілення. Аналіз зразків-аналогів. Методика створення банку ідей та пропозицій. Види навчального проектування (індивідуальні та групові), їх особливості за формою організації навчально-виховного процесу.

Тема 8. Методи творчого та критичного мислення.

Методи проектування (метод зразків, метод фантазування, метод сніжної кулі, метод вирішення винахідницьких задач, метод пошуку ідеального образу, метод біоніки, морфологічний аналіз, метод фокальних об'єктів, дерево рішень).

Тема 9. Економічне обґрунтування проекту.

Міні-маркетингове дослідження. Економічні розрахунки матеріальних та виробничих ресурсів. Екологічне обґрунтування проекту та естетична характеристика.

Тема 10. Методика проведення презентації та захисту проекту.

Методика створення презентації у процесі виготовлення об'єкту проектування. Методика проведення презентації під час виступу у процесі захисту проекту.

Рекомендовані джерела:

Основна

1. Актуальні питання трудового і профільного навчання та професійної підготовки //Трудова підготовка в закладах освіти. – 2002.- №1.- С.17-18.
2. Антипова О., Рум'янцева Д., Паламарчук В. У пошуках нестандартного уроку// Рад. школа. - 1991.- №1.- С.65-69.
3. Бабій К. Н. Нетрадиційний урок за проектною технологією [Текст] / К. Н. Бабій, А. М. Бахтарова, І. Б. Литвиненко // Управління школою. – 2007. – № 1. – С. 22-25.
4. Бабич В. Нестандартні уроки [Текст] / В. Бабич // Сучасна школа України. – 2009. – № 9, вересень. – С. 74-81.
5. Використання гри для активізації навчально-виховного процесу: Посіб. для студ. пед. вузу та викладачів / Уклад.: Мішкурова В. Ф.; Пащенко М. І. - К.: Науковий світ, 2001. - 188 с.
6. Демиденко Т.М. Інформаційна культура сучасного вчителя: Навч. посібник. – Черкаси: Вид-во Черкас. держ. ун-ту, 2003. – 96 с.
7. Державна національна програма "Освіта: Україна ХХІ століття". – К. : І.С.Д., 1994. – 61 с.
8. Державна програма "Вчитель" // Освіта України. – 2002. – 2 квітня. – С. 2–6.
9. Державний стандарт освітньої галузі «Технологія» // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2003. – № 1.– С. 3–6.
10. Дидактика средней школы / Под ред. М.А. Данилова, М.Н. Скаткина. – М.: Просвещение, 1982 – 345 с.
11. Коберник О.М. Проектно-технологічна система трудового навчання // Трудова підготовка в закладах освіти. - 2003. - №4. - С.8-12.
12. Коберник О.М. Дидактичні основи уроку трудового навчання // Трудова підготовка в закладах освіти. - 2003. - №2. - С.3-7.
13. Коджаспирова Г.М., Коджаспиров А.Ю. Педагогический словарь: для студ. высш. и сред. пед. учеб. заведений. – М.: Издательский центр «Академия», 2001. – 159 с.
14. Коджаспирова Г.М. Педагогика в схемах, таблицах и опорных конспектах / Г.М. Коджаспирова. – 3-е изд. – М.: Айрис-пресс, 2008. – 256 с.
15. Методика трудового навчання з практикумом: Навч. посібник для студентів пед. ін-тів за ред. Тхоржевського Д.О. – М.: Просвещение, 1987.
16. Методика формирования трудовых навыков у учащихся 5-7 классов /Под ред. В.Н. Мадзигона и др. – К.: Рад. школа, 1989.
17. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. Навчальний посібник. 3-є видання, доповнене. – К., 2001. – 608 с.
18. Навчальна програма з трудового навчання 5-9 класи. 2017 р.
19. Педагогіка: Навчальний посібник / В.М. Галузьяк, М.І. Сметанський, В.І. Шахов. – Вінниця: РВВ ВАТ "Віноблдрукарня", 2001. – 200 с.
20. Осипова С. С. Інноваційна діяльність на уроках трудового навчання в контексті оновлення змісту освіти / С. С. Осипова., Є. Г. Нікітіна // Удосконалення практичної професійної підготовки майбутніх фахівців у контексті сучасних вимог: Збірник матеріалів регіональної міжвузівської науково- практичної конференції (24 березня 2010 р.) – Артемівськ, 2010. – С. 238–240.
21. Педагогічний словник / За ред. дійсного члена АПН України Ярмаченка М.Д. – К.: Педагогічна думка, 2001. – 516 с.
22. Сидоренко В.К. Перспективи галузі «Технологія» в загальноосвітніх навчальних закладах України // Трудова підготовка в закладах освіти. -2003. - №4.

- С.4 -7.

23. Сидоренко В.К., Терещук Г.В., Юрченко В.В. Основи техніки і технології: Навчальний посібник.- К.:НПУ, 2001.
24. Тхоржевський Д.О. Методика трудового та професійного навчання РННЦ "Дініт". - К.: - 2000.
25. Тхоржевський Д.О. Дидактика трудового навчання. – К.: Рад. школа, 1973.
26. Тхоржевський Д.О. Методика трудового та професійного навчання.-К.: Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2000.
27. Тхоржевський Д.О. Методика трудового і професійного навчання та викладання загальнотехнічних дисциплін: навч. посібник. – 3-тє перероб. і доповн. - К.: Вища школа, - 1992. – 334 с.
28. Тхоржевський Д.О. Методика трудового та професійного навчання Ч.І Теорія трудового навчання: Підручник для вищих пед. навч. закладів. – 4-е вид., перероб і доповн. – Київ: РННЦ «ДІНІТ», 2000. – 248 с.
29. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2002. – 528 с.
30. Щуркова Н.Е. Практикум по педагогической технологи. – М.: Педагогика, 1998. – 216 с.
31. Ярошенко О.Г. Проблеми групової навчальної діяльності школярів: Дидактико-методичний аспект. - К: Освіта, 1999. - 245 с.

Додаткова література:

1. Державні стандарти базової і повної середньої освіти / Освітня галузь «Технологія» // Трудова підготовка в закладах освіти. - 2004. - №1. - С.1-6.
2. Дідух В. Політехнічна освіта в процесі трудового навчання. // Трудова підготовка в закладах освіти. - 1997.- №4. – С. 17-20.
3. Закон України «Про загальну середню освіту» // Освіта України. -2000. - 21 серпня.
4. Інтерактивні технології навчання: Методичний посібник / О.І. Пометун та ін. Умань, 2003. - 68с.
5. Качество знаний учащихся и пути его совершенствования /Под ред. М.Н. Скаткина, В.В. Краевского. – М.: Педагогика, 1978. – 206 с.
6. Кондратюк Г., Денисенко Л. Вимоги до складання навчальних програм освітньої галузі «Технологія» для загальноосвітніх закладів // Трудова підготовка в закладах освіти. - 2003. - №4. - С. 19-21.
7. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів в системі загальної середньої освіти: Трудове навчання. Креслення. // Трудова підготовка в закладах освіти. - 2008. ПО №4. - С.2-5.
8. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти //Освіта. – 2001. - № 8-9. – 31 січня – 7 лютого. – С.2-14.
9. Махмутов М.И. Проблемное обучение. – М.:Просвещение, 1975. – 233 с.
10. Методика навчання учнів 5-9 класів проектуванню в процесі вивчення технології обробки деревини і металу: Навчально - методичний посібник. / За заг. ред. О.М. Коберника, В.К.Сидоренка. - Умань: УДПУ, 2005.- 114с.
11. Оршанський Л. До проблеми технологічної підготовки школярів у сучасних умовах //Трудова підготовка в закладах освіти. – 2011. - №3. – С.6-9.
12. Подласый И.П. Педагогика: Новый курс. Учебное пособие для студ. вузов. – М.: Владос, 2001. – 576 с.
13. Сидоренко В. Вплив соціально-економічних процесів у суспільстві на визначення підходів до трудового навчання школярів //Трудова підготовка в закладах освіти. – 2010. - №7-8. – С.3-7.
14. Терещук Б.М., Туташинський В.І. Трудове навчання: Тематична атестація. Завдання для контролю рівня навчальних досягнень учнів 5-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів. - Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2003.
15. Терещук Г.В. Загальні дидактичні основи індивідуального підходу до учнів // Трудова підготовка в закладах освіти. - 1997. - №4. - С.28-33.
16. Шевчук С. Методологічний аспект вивчення узагальнення та впровадження передового педагогічного досвіду //Трудова підготовка в закладах освіти. – 2010. - №7-8 - С.25-29.

Інформаційні ресурси

1. Презентаційні матеріали.
2. Програмне забезпечення.
3. Інтернет-ресурси.

9. Система оцінювання та вимоги

Оцінювання. Поточне оцінювання здійснюється на підставі якісного аналізу теоретичних знань здобувача вищої освіти, виконання студентом практичних завдань та самостійної роботи. Враховується рівень сформованості програмних компетенцій навчання.

Поточний контроль – це оцінювання навчальних досягнень студента (рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до змістових модулів) під час проведення аудиторних занять, організації самостійної роботи, на консультаціях (під час відпрацювання пропущених занять чи за бажання підвищити попереднє оцінювання) та активності студента на занятті. Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів на практичних заняттях, захисту лабораторних досліджень, експрес-контролю, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає, рецензія на виступ;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття.
- аналіз джерельної та монографічної літератури;
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо);
- самостійне опрацювання тем;
- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;
- систематичність роботи на практичних заняттях, активність під час обговорення питань;
- захист лабораторних досліджень.

Критеріями оцінки є:

Усні відповіді:

- Повнота розкриття питання;
- Логіка викладання, культура мови;
- емоційність та переконаність;
- використання основної та додаткової літератури;
- аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки;

виконання письмових завдань:

- повнота розкриття питання;
- цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки;
- охайність оформлення письмової роботи.

Кількісне оцінювання результатів навчання

Поточний і модульний контроль (60 балів)					Іспит	Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2				
Поточний контроль (ЗМ 1)	Сам. робота (ЗМ 1)	Поточний контроль (ЗМ 2)	ІНДЗ (ЗМ 2)	МКР	40 балів	100 балів
10 балів	10 балів	10 балів	10 балів	20 балів		

Поточний контроль (20 балів)

Максимальна кількість балів, яку можна отримати на практичному занятті – **12 балів** за одну тему (за умови виконання всіх різновидів роботи, передбачених планами практичного заняття).

Контроль за самостійною роботою (10 балів)

Контроль за самостійною роботою відбуватиметься за допомогою бесіди (опитування),

письмових відповідей та перевірки конспекту.

На самостійне опрацювання відведено 10 питань. За правильну відповідь нараховується **1 бали**, за неправильну – **0 балів**.

Індивідуальні завдання (10 балів)

ІНДЗ – це позааудиторна самостійна робота студента навчального, навчально-дослідницького чи проектно-конструкторського характеру, яка використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни і завершується разом зі складанням підсумкового екзамену або заліку із відповідної навчальної дисципліни.

Метою ІНДЗ є самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчальної дисципліни та розвиток навичок самостійної роботи.

ІНДЗ - це завершена теоретична або практична робота в межах програми навчальної дисципліни, яка виконується на основі знань, умінь і навичок, сформованих у процесі опанування навчальною дисципліною та охоплює декілька тем або зміст навчальної дисципліни загалом.

Орієнтовні види ІНДЗ:

- конспект з теми (модуля) за заданим або власно розробленим студентом планом (як виняток для студентів денної форми навчання з коротких навчальних курсів та для студентів заочної форми навчання);

- реферат з теми (модуля) або вузької проблематики (як виняток для студентів денної форми навчання з коротких навчальних курсів та для студентів заочної форми навчання);

- розв'язування та складання розрахункових або практичних (наприклад, ситуативних) завдань різного рівня з теми (модуля) або дисципліни;

- анотація прочитаної додаткової літератури з дисципліни, бібліографічний опис, історичні розвідки тощо;

За результатами практичних занять студент може отримати від 6 до 10 балів. Самостійна робота: 10 балів. За написання МКР в студент може отримати від 12 до 20 балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за змістові модулі складає 60 балів.

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Рекомендовані системою ECTS статистичні значення (у %)	Екзаменаційна оцінка за національною шкалою	Національна залікова оцінка
90-100 і більше	A (відмінно)	10	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	25	добре	
75-81	C (добре)	30		
67-74	D (задовільно)	25	задовільно	
60-66	E (достатньо)	10		
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)		незадовільно	не зараховано
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)			

Вивчення дисципліни передбачає академічну доброчесність студента, вміння бути самостійним, незалежним, креативним при виконанні самостійних завдань.